Asiantuntijalausunto Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Yliopistosairaalalisä on välttämätön

Yliopistosairaalalisä on välttämätön laadukkaiden palvelujen ja niiden tutkimuksellisen kehittämisen rahoittamiseksi koko maassa.

Yliopistosairaalasta aiheutuu paljon korkeampia kustannuksia niille yliopistollisille hyvinvointialueille, joiden tehtäviin kuuluu muutoinkin koko yhteistyöalueen eli useiden hyvinvointialueiden yhteisiä tehtäviä. Yliopistosairaalalisä on maksettava yliopistollisille hyvinvointialueille.

Yliopistosairaalalisä on jaettava tarkoituksenmukaisesti

Valtiovarainministeriön ehdotuksessa 116 miljoonan euron yliopistosairaalalisä jaettaisiin kunkin yliopistollisen hyvinvointialueen väestömäärän mukaan. Yliopistosairaalan palvelut kuuluvat kaikille suomalaisille, ei vain sille yliopistolliselle hyvinvointialueelle, jolla sairaala fyysisesti sijaitsee.

Esimerkiksi Pohjois-Savon yliopistollinen hyvinvointialue, jonka väestö on sairastavuusindeksillä mitattuna ’Suomen sairastavinta’, joutuisi hyvinvointialue koko Itä-Suomen yhteistyöalueesta vastatessaan tyytymään kaikista pienimpään, kahdeksan miljoonan euron rahoitusosuuteen.

Ehdotettu rahoitus on koko maan väestö huomioituna vain 20,94 euroa asukasta kohden. Tarkoituksenmukaista on laskea asukaskohtainen summa kunkin yhteistyöalueen väestömäärän mukaisesti ja kohdentaa lisä kullekin yliopistolliselle hyvinvointialueelle. Näin esimerkiksi Pohjois-Savon yliopistollinen hyvinvointialue pääsee Itä-Suomessa noin 17 miljoonaan eli lähemmäs muiden yhteistyöalueiden noin 15─18 miljoonan euron rahoitusta. Tässäkin mallissa Etelä-Suomi väkirikkaimpana saa suurimman rahoitusosuuden, noin 46 miljoonaa euroa.

Jos yliopistosairaalalisä jaettaisiin hyvinvointialueiden väestömäärän mukaan, olisi rahoitusratkaisu selvästi maamme eteläisintä yliopistosairaalaa erityisen vahvasti tukeva. Esitetty jako saatettaisiin kriittisimmillään tulkita Pohjois-Savon yliopistosairaalan rahoitustarpeita ohittavaksi sekä sen toiminta- ja kilpailukykyä ja vetovoimaa yhteistyöalueensa ydintehtävissä heikentäväksi suhteessa muiden yliopistosairaaloiden vastaavaan toimintaan. Tämänkaltaisilta sote-uudistuksen perimmäisten ja laajasti hyväksyttyjen tavoitteiden - yhdenvertaiset, laadukkaat palvelut koko maassa ja niin edelleen - vastaisilta vaikutelmilta tulisi välttyä.

Y**liopistosairaalalisän tasoa jatkossa korotettava**

Lisäosan määrä voi käytännössä osoittautua riittämättömäksi suhteessa uudistuksen tavoitteisiin yhdenvertaisista, laadukkaista palveluista koko maahan.

Jaon koettu oikeudenmukaisuus, selkeys ja ennakoitavuus voivat vahvistaa talousohjausta koko maassa, mikä on hyvin linjassa sote-uudistuksessa tavoiteltavan palvelujen kustannusvaikuttavuuden kanssa.

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa
Mikkeli: Porrassalmenkatu 35–37, 50100 Mikkeli
Savonlinna: Keskussairaalantie 6, 57120 Savonlinna
Pieksämäki: Tapparakatu 1–3, 76101 Pieksämäki
Vaihde 015 411 4100 | kirjaamo@etelasavonha.fi | www.etelasavonha.fi

Yhteistyöalueiden sosiaalihuollon vaativat erityispalvelut sekä TKKI-toiminta turvattava

Vielä ei ole arvioitu niiden sosiaalihuollon kustannusten tasoa, jotka jatkossa aiheutunevat yhteistyöalueille koottavien, vaativaa erityisosaamista edellyttävien sosiaalipalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta. Yhteistyöalueille luontevasti kuuluvat sosiaalihuollon tutkimus-, koulutus- ja kehittämistarpeiden aiheuttamat kustannuksetkin laskelmista vielä puuttuvat.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta sote-järjestämislain hyväksymisen yhteydessä kesällä 2021 korosti, että myös sosiaalityön tutkimus tulee turvata: 'Sosiaalihuollon asiakkaalla tulee olla oikeus saada parhaaseen mahdolliseen tutkittuun tietoon perustuvaa palvelua vastaavalla tavalla kuin terveydenhuollossa. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotus 8).

Lausuma 8:

'Eduskunta edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta ja niiden rahoitusta koskeva erillislainsäädäntö saatetaan eduskunnan käsittelyyn siten, että se tulee voimaan viimeistään ennen sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksen toimeenpanoa. Hallituksen on turvattava yliopistollisten sairaaloiden mahdollisuus tehdä edelleen tieteellistä tutkimusta ja tuottaa alan perus- ja erikoistumiskoulutusta.'

Samassa yhteydessä eduskunta korosti vahvasti sote-uudistuksessa kehityksen eteenpäin viemistä kokonaisuutena siten, että sosiaalihuoltoon luodaan yliopistosairaaloita vastaavat palvelujen TKKI-rakenteet:

'Valiokunta katsoo sivistysvaliokunnan tavoin, että kyse on laajasta kokonaisuudesta, jota säänneltäessä on paneuduttava tarpeisiin ja mahdollisuuksiin kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ja niiden rahoitusta sekä yliopistollisia sairaaloita koskevaa sääntelyä kokonaisuutena. Valiokunta katsoo, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistus luo tarvittavan pohjan jatkokehittämiselle, joka on tarkoituksenmukaista toteuttaa erillisvalmisteluna. Valiokunta ehdottaa tästä lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotus 9).

Eduskunnan lausumaehdotus 9:

'Eduskunta edellyttää, että sosiaalihuollon tutkimusrahoituksen taso turvataan ja sosiaalihuoltoon luodaan yliopistosairaaloita vastaavan kaltaiset, palvelujen kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta tukevat toimintarakenteet.'

On hyvin tärkeää, että eduskunnan tahto toteutuu sote-uudistuksen yhteydessä rahoitusesityksiä laadittaessa.

Savonlinnassa 31.1.2023

Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ry:n varapuheenjohtaja Saara Tavi